

SLOVAN.

Štev. 7.

V Ljubljani, dne 14. februvarja.

1884.

Vsebina: Josip Jurčič. — Enketa o propadu kmetijstva na Kranjskem. — Naši dekliški zavodi. — Slovenske slike. — Pogled po slovanskem svetu. — Razne novice. — Politični razgled. — Tržne cene. — **Ilustracija:** Josip Jurčič.

Josip Jurčič.

Kdo, kateri je premišljal o dogodkih v letošnjem zborovanji kranjskega deželnega zbora in o nasledkih istega, ni se domislil pokojnega Josipa Jurčiča? Dvakrat se je upelo ime njegovo v debate, dvakrat poklical veliki duh njegov za razsojevalca. In po vsej pravici pripisuje se njemu kot politiku taka važnost; važnost, kakeršne v slovenskem narodu doslej ni zado-bil nikdo razen dr. Janeza Bleiweisa.

In ker smo v zadnji številki priobčili sliko poslednjega, mislimo, da slovenskemu občinstvu ne moremo ustreči bolje, ko da mu podamo tudi podobo najduhovitejšega našega pripovedovalca, najrazsodnejšega politika, najčistejšega značaja in najodločnejšega domoljuba.

Životopisa Jurčičevega ne bomo priobčevali; saj je znan vsacemu, kdor se je količkaj zanimal za naše slovstvo. Tudi ne bomo govorili o zaslugah, katere si je pridobil za leposlovstvo slovensko; kajti ni ga gotovo ni jednega izobraženega Slovenca, kateri bi ne bil bral vsaj jedne mnogoštevilnih in prekrasnih povesti in romanov njegovih.

Dovoljeno pa nam bodi izpregovoriti kratko o zlatem značaju njegovem in o uplivu, kateri si je pridobil v političnih vprašanjih v narodnem življenji našem.

Kdor je Jurčiča poznal samo površno, moral si je misliti, da ga ni neuljudnejšega človeka med Slovenci mimo njega; kajti po genijalno lepem obrazi njegovem

bil je vedno razlit nekak odsev melankolije, ki ga je zapustil le o izrednih slučajih in tudi to samo tedaj, kedar se je v družbi pravih prijateljev in somišljenikov govorilo o napredku Slovanstva in boljši bodočnosti našega naroda. Ako pa je človek občeval le nekolikokrat z njim, tedaj je moral spoznati, da bi bilo jednako blage duše zastoj iskati med Slovenci.

Dr. V. Zarnik je o prerani smrti njegovi dejal v navzočnosti najodličnejšega slovenskega občinstva naše bele Ljubljane ob odprtem še grobu njegovem, da je bil pokojnik vedno iskren in vzgleden prijatelj. Teh besedi se je gotovo še spominjal večkrat vsakdo, kdor je poznal Jurčiča in plemenito srce njegovo in kdor je imel priliko občeovati z njim kot z iskrenim prijateljem.

Iz njegovih ust ni nikdo čul pritožbe ali neblage sodbe o dejanjih tega ali onega narodnjaka, kateremu je bil naklonjen; pač pa je o ugodni priliki dotičnika posvaril sam ter mu razložil svoje nazore, ki so skoro vedno bili prepričevalni tako, da se jim ustavljati ni bilo mogoče. Ako pa je sem ter tje izprevidel, da se je zmotil, tedaj je to svojo zmoto vsekdar rad priznal in jo popravil. Dasi je tedaj čutil duševno svojo premoč, ni se vendar postavljaj nikdar na stališče absolutne neoborivosti svojih nazorov in pisatelj teh vrstic ga ni videl nikoli tako dobre volje, ko jedenkrat, ko mu je dokazal, kako se je v neki važni politični zadevi motil.

(Dalje prihodnjič.)

Enketa o propadu kmetijstva na Kranjskem.

Spisal dr. J. Vošnjak.

V poslednjih desetih letih propada silno kmečki stan ne samo pri nas na Slovenskem, ampak tudi po vseh drugih deželah srednje in zapadne Evrope. Iste pritožbe o žalostnih razmerah kmečkega stanu slišimo ravno tako na Nemškem in v poslednjem času še celo na Francoskem, kjer so do zdaj bili kmetje pravi gospodje, oglašajo se čim dalje tem huje pritožbe o rastočih stiskah na kmetih. Ako pa se kmetu slabo godi, hirajo vsi drugi stanovi in ko bi, česar nas Bog obvaruj, kmečki stan tako opešal, da bi si kmečka posestva prisvojili nekateri bogatini in veliki kapital, nastala bi najnevarnejša državna in socijalna kriza.

Zato premišlujejo v vseh državah in najbolj na Nemškem, kako bi se dalo ustaviti propadanje kmečkega stanu in ga spet postaviti na zdrave in trdne podlage. Žal da so povsod zaslepljeni v liberalnožidovske nazore tako dolgo oči zatiskali pred žalostnimi prikaznimi na kmetih, dokler niso neštivilne eksekutivne dražbe kmečkih posestev vsemu svetu pokazale strašni prepad, pred katerim stojé stari narodi Evrope. Da na Nemškem kmetje nič niso na boljem, nego pri nas, vidi se iz statističnih podatkov. Na Bavarskem, katera je gotovo jedna najrodovitnejših nemških dežel, je le v enem letu 1880. bilo 3739 kmetij s 30.059 ha, ali 52.234 oralov zemlje eksekutivno prodanih. Meseca februarja istega leta pa se na 698 kmetijah ni obdelovala zemlja, ker so bile na eksekutivni dražbi. Nemški jezik tedaj ni rešil nemških kmetov od pogina, dasi ga gotovo bolj znajo, nego pri nas in kdor misli ali pričakuje, da z učenjem nemščine bodo prišli zlati časi za Slovence, naj bere gori navedene številke in jednaka poročila iz vse Nemčije.

Tudi kranjski deželni zbor, kakor hitro je pridobil spet narodno večino, obrnil je svojo pozornost na žalostni položaj na kmetih ter je po nasvetu pisatelja tega članka v poslednji sesiji naročil deželnemu odboru, naj poizveduje po uzrokih, vsled katerih kmečki stan čim dalje tem huje materialno peša in propada. V ta namen pridobi si potrebnih statističnih izkazov o zadolževanju kmečkih posestev, o številu eksekutivnih dražeb kmečkih posestev in zaradi česar so se vršile, o znesku občinskih, okrajnih in drugih priklad, o visokosti obresti na kmetih itd. Deželni odbor ima potem sklicati enketo in na podstavi dobljenih statističnih podatkov in enketinih sklepov nasvetovati, deželnemu zboru v prihodnji sesiji kako bi se dalo izboljšati materialno stanje kmečkega stanu.

Vsled tega sklepa obrnil se je deželni odbor do deželne vlade in do deželnih sodišč v Ljubljani in v Novem mestu s prošnjo, da mu blagovolé naznaniti potrebne statistične date. Ob enem pa je deželni odbor, spoznavši, da o položaji na kmetih nikdo ni tako korenito poučen, ko naše vrlo duhovništvo, razposlal vsem župnijskim uradom okrožnice s prošnjo, naj odgovoré na ta le vprašanja:

1.) Ali je kmečki stan v poslednjih 10. letih propadal tako, da imajo zdaj kmetje n. pr. več dolgov, manj živine, manj lesa v gozdih, manj poslov in manj živeža? Ali pa so se materialne razmere na kmetih izboljšale, ali vsaj ostale jednake?

2.) Ali imajo kmetje razen hipotekarnih še druge dolgove, pri kom in s katerimi obrestimi? — So li v župniji taki ljudje, kateri posojujejo denar na visoke obresti v denarjih ali pridelkih?

3.) Ali se kmetije tudi prostovoljno prodajajo? Ali se pogostoma parcele od kmetij prodajajo in sicer ali za arondovanje, ali da se na njih postavijo nove hišice?

4.) Kadar se katera kmetija eksekutivno prodá, kdo je kupec?

5.) Ali si kmetje, kadar izročé kmetijo sinu ali hčeri, pogode primerno ali neprimerno visoke užitke?

6.) Ali je v župniji kaka domača industrija in ali je v korist ali na škodo kmečkemu stanu?

7.) Ali se ljudje radi tožijo pri sodniji in vsled tega v dolgove zabredejo?

8.) Ali se je v poslednjih letih širilo pijanstvo žganja in ali so se vsled tega posamični kmetje zadolžili ali so celo na kant prišli?

9.) Ali kmečko gospodarstvo napreduje v obdelovanji zemlje, vinogradov, sadnega drevja, v kmetijskem orodji, ravnanji z gnojem itd.

10.) Druge opomnje in nasveti.

Naprošena so bila tudi okrajna sodišča in okrajna glavarstva, da o teh vprašanjih izrekó svoje mnenje. Deželnemu odboru se je od vseh strani blagovoljno ustrezalo. Gradivo je došlo in tako raznovrstno je in obilno, da se bodo natanko spoznali uzroki kmečkega propada. Deželni odbor tedaj določil, da se skliče enketa precej po veliki noči 16. in 17. aprila.

Upamo, da se bode enketi posrečilo najti pota in pomočke, s katerimi se bo dala boljša prihodnost ustvarjati našemu pridnemu kmečkemu ljudstvu.

Naši dekliški zavodi.

Spisal Vipavec.

Mnogokrat smo že čuli napivati pri narodnih veseljih, osobito po čitalnicah, našemu narodno čutečemu krasnemu spolu; češ, da je narodno ženstvo prvi pogoj, najkrepkejši voj čvrstemu razvijanju pravega narodnega čustva po mili naši slovenski domovini. Mnogokrat smo brali o istih nazorih po naših časnikih in knjigah, da

naši najizbornejši leposlovni pisatelji od Preširna pričeni pa do današnjih jednako naglašajo vsi veliko, da velikansko potrebo narodno čutečega ženstva in da bi je pridobili in ohranili našemu narodu, pišejo ravno oni v prvi vrsti, in vsa čast jim za to! Toda izkušnja nas gotovo vse uči, da samo slovstvo, sama leposlovna literatura nam

ne podaja zaželjenega uspeha, vsaj v zadostni meri ne, kajti še na kmetih, kjer je naši sveti narodni stvari tujstvo, že skoraj samo sporadično zatrošeno nahajamo le malo malo resnično narodnih žensk, osobito med inteligencijo — gospodo.

Gospodične in gospe, katere so razen domačega slovenskega jezika zmožne tudi nemščine ali pa italijanščine, niso na kmetih redke, kajti v narodnem oziru nam nikakor na korist, pač pa nam odločno na čast, trdé naši najljutejši narodni nasprotniki istino, ko pravijo: „kdor je izobražen v deželi, govori nemški ali italijanski.“ No da je to še tembolj po naših mestih istinito, umeje se skoraj samo ob sebi. — Ali koliko je pa na kmetih, ali koliko osobito po naših mestih in trgih takih gospic in gospa, katere so ponosne na to, da so Slovenke, in katere o vsaki potrebni priliki očitno kažejo, kakor to mora biti? — Malo, čuda malo je takih. Naj pride kaka po obličji tuja, toda moderno opravljena gospa ali gospica, ali pa še celo kak nepoznan fino opravljen gospod na kmetih v hišo; pozdravljajo jih navadno samo nemški. In vender bi se čulo slovensko pozdravljanje iz ust inteligentne krasotice veliko lepše. Pa kaj, to bi se dalo še vse odpustiti, naj že tujca v božjem imenu nemški ali italijanski pozdravljamo ali sprejemamo; ali se ne da odpustiti, ako se isto takrat godi, kader v hišo ustopi kak domač inteligenten človek, bodi si sorodnik ali znanec, sploh kaka dobro poznata in vrhu tega še za narodnjaka priznana oseba. In tudi ne bi smelo biti, da naš omikani krasni spol na kmetih o vsaki priliki po več ur zaporedoma posedava, pa se le nemški ali pa italijanski pogovarja, ter le nemške ilustrovane in nemške leposlovne liste prebira. Kako je s z podravljanjem, kako s pogovarjanjem v krogih naših mestnih „narodnih“ gospa in gospic, osobito v Ljubljani; o tem pa še skoraj govoriti ni, kajti še celo gospé odličnih narodnjakov, da, **prvakov** se s svojimi otroci, osobito s hčerkami, da še celo z gospodom soprogom, narodnjakom, prvakom, veljakom razgovarjajo le nemški! Slovenščino govoré le bolj na trgu. Res da je med njimi v tej zadevi tudi krasnih izjem, toda kako redke so one; skoraj malo da ne tako redke, kakor bele vrane.

Zakaj ne posnemate Madžark, Hrvatice, Italijank, zakaj ne vsaj svojih nemških tovarišic, katerim se v Ljubljani v „Zvezdi“ iz daleč pozna — tudi ako je še tako gosta megla — da so Nemke od najvišje točke inpozantnega Mackartovega klobuka, do najnižje točke, nežno nožico podpirajočega podpetka?

Tako torej je še dandanes ponajveč z našim krasnim spolom in spoštovanjem narodnega jezika, in tako bode še dolgo dolgo na kmetih, osobito pa po mestih — pred vsem se ve da v Ljubljani — ostalo, ako se za njegovo narodno navdušenje, za njegovo izobraženje v duhu naše svete narodne reči ne bode kmalu bolje skrbelo, kakor se dandanes skrbi. Z množenjem narodnega leposlovnega slovstva se pa zato nikakor dovolj ne skrbi, ampak je treba poleg njega še izdatnejših pomočkov, da, reči se sme najradikalnejšega pomočka in to je — skozi in skozi narodno slovensko dekliško izobraževališče.

Mi imamo sicer po naših mestih, kakor v Ljubljani, v Škofji Loki, v Gorici itd. po samostanih dekliških šol; toda kdo ne vé, da se v njih dekleta vzgojujejo najprej v verskem, potem v nemškem ali pa italijanskem duhu; slovenščina je pa ali popolnoma pozabljena, ali pa je le pástrka. Iz izkušnje govorimo, ako pravimo, da se v samostanih odgojena dekleta, kadar se zopet na dom vrnejo, prav odločno ponasajo s znanjem tujega jezika domačega pa zanemarjajo — še celó v molitvi — à še celó zasmehujejo ga. In kako bi to ne bilo tako, vsaj jim je bil učni in medsebojni jezik skoro več let le tuji. Iz izkušnje govorimo pa tudi, ako trdimo, da so ravno v samostanih vzgojena dekleta tista, katera potem, ko se po izstopu polagoma odvadijo samostanske pobožnosti prirojenemu ter zbujenemu posvetnemu poklicu ženstva pa privadijo, kaj rade prav poželjivo segajo po tujih knjigah, tujih romanih, tujih časnikih, kateri se jim v kratkem času tako priljubijo, da slovenske, če ne že iz drugega uzroka, pa pod pretvezo premalo podanega jim gradiva, zanemarjajo, ako ne še celó zaničujejo. In tako dekleta se, dasiravno hčerka prav narodnih roditeljev, kader postane gospica, prav rada v zalo nemčurko preobrne, osobito ako ima častilcev, kateri jo pridno zalagajo s tujim literarnim blagom. Sicer pa kdo ne vé, da je samostan od sveta ločen prostor, katerega prebivalci se za ostali svet nič ne brigajo, katerim je le za nebesa, ne pa za posvetne reči, najmanj pa še za narodnost.

Razen samostanskih dekliških izobraževališč imamo po mestih tudi privatne zavode; ali kdo ne vé, da so vsi na Slovenskem dekliški odgoji namenjeni privatni zavodi naši sveti narodni stvari skozi in skozi nasprotni, kajti kakor hitro se upiše dekleta v nje, upiše se tudi nemčurstvu ali pa italijanstvu. Po samostanskih zavodih prevladuje tuji element, in sicer ne toliko iz nakane, kolikor iz nebrige za posvetnost, kolikor iz navade in pa komoditeta; po naših privatnih dekliških izobraževališčih oblastuje jedino tuji element iz načela. V naših privatnih dekliških izobraževalnih zavodih so že dekleta častilke plavice! Znamo, da so nekje imeli lepo deklico, katero je poučeval v šolskih predmetih narodni učitelj, v ženskih ročnih delih pa njena kaj spretna sestra. V 16. ali 17. letu bila je že jako razvita krasotica, vrhu tega pa tudi uzorna Slovenka. Vodnika, Preširna itd. poezije znala je iz glave že tako, da jo je bilo veselje poslušati. Njena mati ne tako, kakor njeni nemški čuteči bratje in sestre, so spoznali za dobro dati zalo gospico vsaj za dve leti v Ljubljano, da se tam v poznatem zasebnem zavodu tudi v sviranji na klavirji, v plesu itd. sploh „salonsko“ izobrazi. Čez dve leti prišla je še lepša in razvitejša domov, ali iz uzorne Slovenke postala je v kratkem času dveh let tako huda nemčurka, da še s posli niti govoriti ni hotela, ker bi morala govoriti slovenski. Vodnik, Preširen itd. niso bili več v čisljih, a Göthe, Schiller i. d. pa vsaj sveti pisatelji!

Takih vzgledov, kdo jih iz lastnega življenja ne pozna? In vsi so sad zasebnih nemških dekliških izobraževališč.

Ako hočemo torej Slovenci, da dospemo hitreje do narodno čutečega, na svojo slovensko narodnost ponosnega, svojo deco v narodnem duhu vzgajajočega inteligentnega ženstva, skrbeti nam je za to, da zadobedemo

prej ko moči v Ljubljani slovensko, dekliško izobraževališče, v katerem se bodo naše krasotice vzgojevale popolnoma v narodnem zmislu, to pa brez ovire poleg nemščine, francoščine in drugih, recimo „salonskih“ predmetov. Da Slovenci tak zavod še veliko bolj potrebujemo, nego mnogokateri drugi — na primer „Narodni dom“, narodno gledališče, — umeje se skoro samo ob sebi, kajti kaj nam koristijo zavodi, kateri zahtevajo narodno inteligencijo, ako si ženskega spola ne pridobivamo, marveč še izgubivamo! Naši gospodje mestni odborniki v Ljubljani gotovo bi nam vsem Slovencem jako jako ustregli, ako bi tukaj izproženo misel v resni pretres vzeti hoteli ter za to skrbeli, da bi se brž ko mogoče obistinila. Po našem, gotovo ne površnem premisleku te zadeve naj bi se vprašanje narodnega dekliškega izobraževališča razdelilo v dva dela in to tako le: Slavni mestni odbor ljubljanski preskrbel naj bi nam po najmogočejši poti dekliški za-

vod za odgojo deklet čisto gospodskih mestnih in deželskih roditeljev; gospodje naši deželni poslanci skrbeli naj bi pa na drugi strani za to, da bi se ustanovilo v kakem drugem mestu, kakor v Novem mestu, Kranji, Postojini ali kjer koli popolnoma narodno dekliško izobraževališče za hčerke srednjega stanu. Poslednji zavod moral bi imeti eminentno gospodarski značaj, kajti ne le naši gospodarji naj bi bili svoji stroki kos, ampak tudi naše gospodinje; vsaj veli pogovor, da gospodar jeden vogel hiše vzdržuje, gospodinja pa ostale tri.

Samostanska odgoja za dekleta bolj kmečkih toda imovitejših roditeljev nikakor ne zadostuje, in to ne v narodnem, ne v stanovskem oziru; o zasebnih nemških pa niti govoriti ni.

O gospodarskem dekliškem zavodu, kakoršnega si želimo, izpregovorili bomo o priliki še kaj več.

Slovenske slike.

Opisuje Prostoslav Kretanov.

II. Raznoličnost naših mest, trgov in vasi.

Kakor je premenljivo pokrajinsko obličje planinske naše domovine, isto tako raznolični so obrazi naših mest, trgov in vasi in sicer — kolikor po njihovem zemeljskem položaju in podnebnem razmerju, toliko po njih stavbenem gradivu, slogu in obliki. In kakor ondu, predočujejo se potniku tudi tukaj jako mični, slikoviti prizori — bodi si v obmestju deželne stolice ali v skrovišču planinskega sela . . .

Potujočemu križem slovenske domovine, razgrinjajo se ti mesta, trgi in sela — povsod v drugačni pokrajinski situaciji. Na primer: Celovec je razpošavljen s prostornimi svojimi trgi in ulicami na planem polji — Višnja gora ali Piljstanj pa se vzpenja v zrak na strmih hribovih robu; Ljubljana se oklepa svojega gradu, Maribor pa steguje roké v odprto raván in Trst dviguje svoje pročelje amfiteatralno po morski obali navzgor; in ko je na pr. Idrija zgromadena v medgorski ponikvi, razteza se Rádgona po širni planjavi, in v tem, ko si je na pr. Gornji Grad izbral ležišče ob vnožji gozdnatih gor — Komen pa na tleh kraške goličave, koperneva Bolec med grobljem gorostasnega skalovja — Središče pa se ziblje na mehkeem krilu rodovite zemlje. In kakor mesta in trgi, vrste se tudi vasi in posamična selišča primeroma zemeljskemu položaju: tu na polji so obsežne vesnice z daleč na razen stoječimi hišami — v planinski soteski pa kočja ob koči; po dolinah ob cesti v dolgi vrsti se vijoča sela — po gorskih rebrih pa samotne kolibe . .

Kakor po zemeljski legi, raznolični so obrazi naših zgradb tudi vsled podnebnih uplivov. Tukaj po osojnih severnih krajih, kjer nas sneg zasuje do pod kapa, stezajo se hišna slemena v obliki gotških stolpov po konci — ondu na jugu pa, kjer čez kraške goline rujove burjin piš, razploščajo se strehe v širjavo romanskega sloga . .

In kakor dajejo raznovrstna stavbena svojstva dotičnim pokrajinam prikladni značaj, pogojeno je tudi gra-

divo naših bivališč v naravini snovi tega ali onega kraja. In v tem oziru je človek, zlasti seljak, verni sin prirode! Tam, kjer ga je ona, rekel bi, predarežljivo obsula s podrtinami pravečnih svojih zgradb, zida si stanovališče iz kamena; kjer pa mu je nasadila po holmih košate gozde, teše si zavetje iz lesa; in kjer pogreša tega ali onega gradiva, speče si ga iz gline ali pa si stolče hišo iz — prsti . . .

Da stavbam iz raznovrstnega gradiva vlada tudi različen slog, umeje se samo ob sebi, in to temveč na kmetih, nego li po mestih, ki so si v tem oziru bolj jednaka, iznimši skrajnostna protislovja v slogu med severom in jugom. Glej! tam le na onem griči doli v Slovenskih goricah na pr. čepi, golobici jednaka, skromna lesena kočja: stene so ji vzgrajene komaj čez poludrugi seženj visoko, na njih sloni zvoniku podobna s slamo pregrnjena streha, iz katere moli nizek — lesen dimnik, ob straneh jo senčijo široki kapi in pročelje ji krasijo z deskami obite svishi; uhodna vrata so ji tesna in nizka in okna tako majhna, da niti otrok ne more pomoliti glave skoz nje. — Ondu na golem hribu, recimo, gori v Opatjem Selu, pa se dviga izmed rumenkastih pečn kot sokol siva kamenita hiša: zid ji je gol, po dežji izpran in ob vetrovem piši razpraskan; na podstavnem zidovji razprostira se četveroglati ploščnati, brezkapni in s žlebičastimi korci obložen krov, znad katerega štrli spodaj tenek, na vrhu pa kot steberski kapitélj razširjen dimnik; uhod in prozori so obrobljeni z obklesanimi kamni in debeli železni križi čuvajo širna okna . . .

In konečno: kakor po slogu, razlikujejo se južna in severna (zlasti selska) poslopja po Slovenskem tudi po svoji obliki: koli po kritbi in bôji ter označujočih vnanjih olupšavah, toli tudi po notranji razvrstitvi in uredbi. Tu po zelenih vinskih holmih blesté ti nasproti izmed senčnih jablan lično obeljene hiše, tam med sivim skalovjem žaré se rudeče opečnate strehe in raz planinske

strmine pozdravljajo te izpod košatih mecesnovih peruti rujave smerekove kože pokrite z očrnelimi škodljivimi. S kratka: povsod druge prikazni.

In kako se vse to različno spreminja Mesta, trgi in vasi, ki so po ravnini, ob železnici, po kateri se prevaža kultura in napredek, razvijajo in razcvitajo se jako ugodno ter si lepšajo nagloma svoje obličje; mesta in selišča pa, oddaljena svetovnemu prometu, životarijo v stari podobi ter razpadajo polagoma v — prah. Poglejmo na pr. Maribor. Ob njem se križati dve železniški cesti in vsled tega je v dvajsetih letih narastel nad polovico svoje prejšnje velikosti in vse njegove zgradbe so zidane v modernem slogu. Lož ali Črnomelj pa, ki še nista čula nikdar žvižgati železniškega hlapona, koprnita tam v puščavi in borne, s škodljivimi pregrnane kože zevajo po njima v zrak. — Zatorej: ne samo v zemeljski legi in podnebni premenljivosti ter v gradivu in slogu, temveč tudi v gmočnih razmerah, v več ali manj ugodnem prometu je vzrok in pogoj raznoličnosti naših mest in vasi — a bodi dovolj vseh skrajnostnih primerov

in kontrastov, kateri se nam razgrnejo pozneje v posamičnih slikah . . .

Videli smo torej, da, koli je različen obraz slovenskih pokrajin, toli premenljiva po njih so naša mesta in selišča. Slovenci bivajo po vseh krajih svoje lepe domovine; vsak ima svoj dom v drugem zemeljskem položaju, pod drugačnim podnebjem in v različno urejenih okoliščinah: ta v naročji sijajnega mesta — oni v zatišji gorskega sela; temu se dviga domovje doli v nižavi izmed bujnih setev — onemu gori na planinskem vrhuncu; in ko se razprostirajo jednemu košata gozdova krila nad streho, pljuskuje drugemu ob prag peneči morski valovi . . .

In naj mu stoji dom tu v osrčji ali na skrajni meji domovine, na plodovitem polji ali na kamenitih tleh, v senčni dolini ali na solnčni gori — povsod, povsod je vrlemu Slovincu mil in drag prelubi njegov dom, kateri ljubi in brani tudi, čeprav mu je vzgrajen iz bornih smrekovih hlodov.

In raznovrstne podobe čilega ljudstva slovenskega ogledali si bomo v bodoči sliki.

Pogled po slovanskem svetu.

Slovenske dežele.

(*Dr. Flapp.*) Med kandidati za poreškega vladiko v Istri je tudi dr. Flapp, ekonom goriškega osrednjega semenišča, kateri posebno sovraži Slovence; slovenski zna jako slabo, hrvaški pa nič, dasi je poreška vladikovina čez polovico hrvaška. Vsa zapadna Istra nima nikjer mož, kateri bi se potezali za Slovane; slovenski jezik ima zavetje še jedino v cerkvi in duhovnik je jedini prijatelj in tolažnik naroda. Zdaj pa še naj dobodo takega vladiko, za katerega se ve, da je kot ud deželnega šolskega sveta glasoval zoper uvedbo slov. učnega jezika na goriških srednjih šolah. Tak duhovni pastir ne bi mogel imeti ljubezni za Slovane. Praški list „Politik“ poroča, da dr. Flappa priporoča gosp. namestnik v Trstu; torej mislimo, da smemo to vest tudi mi ponatisniti brez — konfiskacije.

(*Gospoda E. Kramarja.*) dozdanjega potnega učitelja na Kranjskem, imenoval je poljedelski minister za potnega učitelja na Primorskem. — Kakor čujemo, ima za to, da je dežela kranjska izgubila tako večšega in delavnega moža, kakor je bil Kramar, največ zaslug odbor kmetijske družbe. Govori se celo, da se je v svojem poročilu do ministerstva izrekel, da na Kranjskem potnega učitelja ni prav nič treba. To vse pa zato, ker energični in neodvisni gosp. Kramar nekaterim gospodom, kateri imajo sedež in glas v odboru, ni bil po volji. Zdaj bodo pač lahko mirno spali; a zaspati utegne tudi napredek pri kmetijstvu.

(*Gospod Pickl in slovenske tiskovine.*) Ko je tukajšnje c. k. brzojavno oskrbnitvo prejelo lanskega leta nove nemškoslovenske tiskovine, ukazalo mu je ob enem brzojavno ravnateljstvo, da ima vse neporabljene stare nemške tiskovine vrniti in poslej rabiti le nove s slovenskim tekstom. Nekaj časa se je ta ukaz pač izpolnjeval, sedaj pa ga ne izvršuje c. k. brzojavni oskrbnik gosp. Pickl, kajti ljubljanska c. k. brzojavna postaja rabi zopet samo nemške tiskovine. In tako vidimo tu zopet čudno prikazen, da podrejeni organ svojevoljno popravlja naredbe in ukaze višje oblasti. No, in gospod Pickl je res mož, kateri si sme kaj tacega upati.

(*Stare občinske pečate*) z nemškimi napisi ima še vedno mnogo občin po Slovenskem. Med njimi se na-

hajajo tudi take, katere so iz občinske uprave že davno odpravile dušečo moro nemškutarstva. Čas je tedaj, da se otresejo tudi tega poslednjega ostanka onih neblagih dob našega duševnega robstva. Domoljubi po kmetih, posebno častita duhovščina in samosvestno učiteljstvo naj za to skrbijo. Vsaj so novi pečati, kateri se dajo omisliti brez velikih stroškov, tudi mnogo ličnejši od starih; poleg tega pa bodo svetu dokaz, da je tudi Slovenec ponosen na svojo narodnost in svoj jezik.

(*Podpiralna zaloga slovanskih vseučiliščnikov v Gradci*) je imela v preteklem letu dohodkov 446 gld. 89 kr. in stroškov 270 gld. 30 kr., tedaj preostanka 176 gld. 59 kr. Imenja ima v vrednostnih papirjih 4600 gld. nom. Upravnemu odboru predsednik je profesor dr. Gregor Krek, kateri se sploh za slovanske vseučiliščnike graške trudi tako, da so ga počastili s častnim naslovom svojega očeta. — Kdor ve, v kakih gmočnih stiskah in nadlogah so mnogokrat slovanski dijaki na vseučiliščih in koliko izvrstnih talentov se je naši domovini izgubilo zaradi tega, ker nimajo najpotrebnejših stvari, ta bode gotovo z radostjo poslal svoj obolos odboru, kateremu je naloga podpirati slovanske vseučiliščnike v nemškem Gradci.

(*Delavsko podporno društvo v Trstu*) bode priredilo 24. t. m. v dvoranah gostilnice pri „Zelenem bribu“ velik ples. Za post pa prireja odbor društva za javno predstavo, katera ima biti v gledališči „Fenice“, opereto „Tičnik“. Moramo priznati, da že tri leta z veseljem opazujemo uspešni razvoj in blagodejno poslovanje tega za slovenski živelj v Trstu jako imenitnega društva. Želeli bi samo, da se društvenikom ucepljuje tudi narodni ponos s tem, da se značaj društva poudarja tudi z unanjimi demonstracijami. Da so v tem oziru važne zastave, priznalo je društvo samo, ker si je leta 1882. omislilo lastno društveno zastavo. — Odbor, mislimo, da nas bo umel.

(*Naši denarni zavodi.*) Prejeli smo računsko sklepa celjske in mariborske posojilnice. Iz obeh smo razvideli, da oba dva denarna zavoda jako uspešno napreduje in sta si nabrala že izdatnih rezervnih zaklad. To je najboljši dokaz, kako se je lahko tudi nam Slovincem osvoboditi tujega kapitala in pridobiti si na ta način tudi politično nezavisnost, ob enem pa pričeti

dobo boljšega in splošnejšega narodnega blagostanja. — Doslej vidimo v tem oziru napredek skoro jedino le med štajarskimi našimi brati. Znano je pa, da je tudi po drugih slovenskih deželah neizogibno potrebno storiti kaj za zboljšanje denarnih razmer. Ne moremo tedaj domoljubom, kateri stanujejo med narodom, zadostno priporočati, da posnemajo kar najizdatnejše delovanje svojih štajarskih somišljenikov. Pogumu in odločnosti uspeh!

(*Novo tiskarsko društvo*) ustanovili so v Ljubljani stavci Bambergove tiskarne pod vodstvom pruskega Nemca Rüttinga. Dasi je večina teh stavcev slovenske narodnosti; dasi ni v pravilih izrečeno, da je društvo ustanovljeno le za kranjske Nemce in dasi ima svoj sedež v slovenski Ljubljani slovenske kranjske dežele; — predložili so pravila vladi v potrjenje vendar le samo v nemškem jeziku. Čujemo, da jih je ista tudi že potrdila.

(*Et meminisse iuvat.*) Visoka c. kr. deželna vlada kranjska je vrnila mestnemu magistratu ljubljanskemu v potrdilo predloženi jej načrt tržnega in klavničnega reda, kateri je bil pisan samo v slovenskem jeziku, z opomnjo, da se jej mora predložiti tudi v drugem deželnem jeziku.

(*Poštna služba ob nedeljah*) bode se po ukazu trgovskega ministra omejila po vsej državi. S tem je minister gotovo ustregel veliki večini prebivalstva, kajti ne samo posvečevanje nedelje, uvedeno jako strogo celo v eminentno trgovski Angliji, bode se doseglo, temveč olajšal se bode posel tako zelo z delom preobloženim in počitka potrebnim poštним uradnikom. — V Ljubljani bodo se — kakor naznanja c. kr. pošto nadoskrbnništvo — od 15. t. m. pisma, denarne pošiljatve in zavoji sprejemali ob nedeljah in praznikih samo o dopoldanskih urah in izjemno še jedno uro popoldne. Isto tako bodo se dondale na dom le dopoldne.

(*Koledarja in kačipota po Trstu*) izšel je prvi del in se dobiva v „Novi tiskarni“ v Trstu po 50 kr. Ta knjiga bode gotovo ustrezala vsem, kateri imajo opravka s Trstom, zato jo toplo priporočamo.

Z Bolškega, dne 10. februarja. [Izv. dopis.] (Slava podpornikom slovanske vzajemnosti! Naprej!) Naznanilo v 5. številu „Slovana“ gledé podeljevanja slovanskih knjig dijakom mi je jako ugajalo. To je lepo, to je dobro; to je kaj koristen pomoček v razširjanje slovanske vzajemnosti. Naj bi se še v prihodnje na to gledalo in pomagalo ukažljivi mladini! — In prav želeli bi bilo, da bi slovenski mogotci — (ki jim je Pluto prijatelj) pomagali v nakup dotičnih slovníkov.

V svojih šolskih letih sem videl, kako so moji drugovi premetavali Ahnovo francosko slovnico, ali Fischerjevo stenografijo. A slovanskih knjig ni bilo videti pri njih; naj si je nekatere tako slovansko berilo jako mikalo, kakor sem imel priliko slišati. Jedva je kedo toliko dosegel, da si je omislil „Besednik“ ali „Zoro“; a do slovanskih ni bilo moči. Tedaj volja je bila pri njih, a ni bilo pripomočkov.

Pozneje so prišli nekateri v semenišče v Gorico. Tu pa so imeli na izbiri pomočkov v tem oziru. Ondotna knjižnica je dobro založena s slovanskimi deli; vsaj jej je bil varuh prerano umrl, veleučeni Kocijančič. In potlej so lahko pojili po volji — slovansko dušo. Tako sem čul.

Nu, hotel sem reči: ogenj je treba vzdrževati, razpirivati; a k temu treba — pripomočkov. Tedaj ponavljam zgoraj navedeno željo, oziroma prošnjo!

Čul sem, da so nekateri „Slovanovim“ težnjam nasprotni. Kedo? zakaj? iz kakih nagibov? Poslednje vprašanje sem podčrtal.

Še to. Večkrat vidimo zdaj slovanske citate mej slovanskim berilom — nespremenjene. To se mi dobro vidi: tako se navadimo oblik sorodnega nam jezika. Kar je potreba v razlago navedenih besedi, opazi se lahko spodaj! — Pa saj francoskih in angleških citatov tudi ne prelagajo vselej. Čemu bi ruske, češke ali celó hrvaško-srbske?

„Naprej moj rod — naprej zastava Slave!“

P—ov.

Ostali slovanski svet.

(*Dr. Fran vitez Miklošič*) najučenejši slavist in rojak naš je spisal obširno razpravo: „Die türkischen elemente in den südeuropäischen sprachen“, katera se bode tiskala v zborniku (imenovanem „Denkschriften“) dunajske akademije znanosti. Imenitno delo je tudi njegov „Primerjajoči besednjak slovanskih jezikov“, kateri se že tiska.

(*Turgenjeva*) dela so ravnokar izšla v 10 zvezkih. To so vsa dela njegova, katera sta uredila Glafunov in Stasuljevič. Pisma pridejo na svetlo v posebnem izdanju.

(*Bolgari na Ogrskem*) Bolgari živijo na južnem Ogrskem v županiji tamiški (Vinga, Brestje,) torontalski (Stari Bešenje, Petrovo selo) in kraševski (Kraševa, Klokotič, Lupok); vseh vkup je 21.500. Da si južnoogrski Bolgari živijo pomešani z drugimi narodi, vendar so ohranili svoje običaje, katere je na tanko opisal prof. Czirbusz v že imenovani knjigi: „Die Serben im südlichen Ungarn.“ To malo število bolgarskega naroda ima tudi posebno slovstvo. Središče duševnemu življenju njihovega je Vinga. Tukaj izhaja bolgarski tednik: „Vingánska národná nuvala“, kateremu je urednik delavni vingajski učitelj L. Kosilov. Takisto izhaja v Vingi že šesto leto koledar: „Bálgarsči Dnǎvnič.“ Vingajski kapelan Ivan Jaeger je že spisal izvrsten molitvenik in pesmarico ter nabira pridno narodne pesmi. Lepe so in v narodnem duhu zložene pesmi Ilije Karabénčova. Pobožne pesmi so zlagali Klobučar, Kosilov in P. Eusebij Fermedžin. Poslednji pisatelj je učeni franjevec ter nabira pridno podatke o narodopisu in zgodovini ogrskih Bolgarov.

(*Rusi na Ogrskem*) Po poslednji štetvi stanuje v severoiztočnih županijah Ogrske 342.351 Rusov. Pred nekaj leti začelo se je bilo med njimi prav živo narodno gibanje. Imeli so celo svoje poučno zabavno glasilo, katero je z naslovom „Svjet“ (Svetloba) izhajalo vsak teden po jedenkrat v Užgorodu, glavnem njihovem mestu, ki so ga Madžari prekrstili v Ungvár. Ker pa Madžari niso mogli trpeti uspešnega razvoja slovanskih narodov, skušali so, kakor med Slovaki zatreti tudi med Rusi vsakršno narodno gibanje. Zatrti so jim tedaj omenjeni list, potem pa skrbeli tudi za to, da so jim uničili „literaturno občestvo sv. Vasilija“, ki je bilo osnovano tako, kakor naša družba sv. Mohorja in je razširila vsako leto mnogo ukovitih knjig med narodom. Od tedaj je nastopilo splošno mrtvilo po „Rudeči Rusiji“, kakor ogrski Rusi sami imenujejo svojo domovino. Da bi pa ruski narod na Ogrskem nič več dihati ne mogel, začeli so zatirati njegovi uporabljati najokrutnejša in najzaničljivejša sredstva. V Levovu izhajajoče glavno glasilo avstrijskih Slovanov „Slovo“ opisuje natančneje početja Madžarov in pravi, da vlada podpira celo žganjarje žide ter jim pomaga širiti med prostim ljudstvom žgane pijače, da bi tako tem preje telesno uničili sicer zdravo rusko prebivalstvo gorskih županij. — To je pač pravo azijsko podpiranje in pospeševanje splošne korupcije, katera se bode — o tem smo prepričani — najpreje maščevala nad Madžari samimi. Vsaj pravi hrvaški pregovor, da „svaka sila do vremena“.

(*Lužičkosrbsko slovstvo*) K poljskemu, ruskemu, srb.-hrvaškemu, slovenskemu, francoskemu in nemškemu prevodu

„Babičke“ od Božene Němcove pridružil se je nedavno lužiskosrbski, v gorenjelužiškem narečju z naslovom: „Naša wowka vot Boženy Němcoweje“. Přeserbščil F. R. Prelagatelj je Filip Rjezak, bogoslovec lužiškega semenišča v Pragi. Prevod oskrbljen z mogimi opomnjami je izšel v Budišinu; tiskal in založil J. A. Smoler (Schmaler); z lepo ilustracijo. Tukaj se zopet vidi, kako obilo lepega sadu donaša skupno občevanje in medsebojno spoznavanje. Mladi Rjezak si je v Pragi med probujenimi Čehi veliko pridobil, kar mu bode kažipot v bodočem koristnem delovanju. — Naj še omenimo nemški pisane knjige z naslovom: „Syntax der wendischen Sprache in der Oberlausitz“. Bautzen 1884. Verlag von Michael Hörnik. In Commission bei Schmaler (Smoler) et Pech in Leipzig. To je zaslužno delo, katero je spisal bivši gojenec dotičnega semenišča lužiskosrbskega v Pragi, gospod J. Libš, na podstavi podobnega dela prof. M. Hattale, kateremu je prej omenjeno delo posvetil. — Prelagatelj „Babičke“ bode tudi bržkone skoro izdal nemškosrbski „Topografski slovník“ svoje domovine, ker mnoga imena mest in krajev so tako nemški prekrojena in popačena, da jim je tudi Slovanu teško pogoditi pravo obliko slovansko; zategadelj bi nam to delo jako ustreglo.

(„Geografischij slovar“) imenuje se knjiga, katero je izdal v založbi A. G. Sirkina v Vilni državni svetnik Jakob Fedorovič Golovackij. V tej knjigi so navedena topografska imena političnih oblasti (okrajev in okrožij), rek, gor, mest in ostalih naselbin vseh dežel, po katerih stanujejo zapadni in južni Slovani. — Doslej so Rusi rabili vedno samo uradna imena in od tod prihaja, da mnogokrat čitamo po ruskih knjigah in časnikih „o sobitijah v Laibachě, Agramě“ in mnogo enakih nestvor. Da se to odpravi, izdal je Golovackij omenjeni slovník, v katerem je poleg uradnega, mnogokrat prav klasično pokvarjenega imena, navedeno prvotno slovansko ime. Gotovo bo ta knjiga mnogo pripomagala, da se iz ruskih časnikov in zemljevidov odstranijo dosedanja tuja imena čisto slovanskih krajev in mest. — Pridejan jej je tudi prav skrbno izdelan zemljevid zapadnega in južnega slovanskega sveta.

(Društvo sv. Jeronima.) Dne 24. jan. je imelo to društvo šestnajsti glavni zbor. Iz poročila vidimo, da se društvo lepo razvija, ker so mu podporniki ne samo prosti narod, ampak tudi n. pr. vladika djakovaški, nadvladika zagrebški (pokrovitelj društvu); visoka vlada in hrvaški zbor; vsi podpirajo društvo, a pri nas narodna podjetja, narodna društva ne dobivajo vladinih podpor. Društveno imenje konec leta 1883. je bilo 84.389 gld. Vseh udov 6232 upisanih. Za leto 1883. je društvo izdalo četvero knjig: „Danico“ v 23.000 iztisih; „Život svetaca“ od prof. dr. Ivekovića; „Prva pomoć, kada

tko nastrada“ od dr. Lobmayera in „Opis zemalja, u kojih obitavaju Hrvati“ (3.) od V. Klaića; poslednje tri knjige vsaka v 7000 iztisih. „Danica“ se je do novega leta že vsa razprodala, tudi Lobmayerjeva knjiga se je skoro vsa razprodala. Znamenito je, da se mu množijo udje od leta do leta, da mu rase denar in kar je najvažnejša kulturna pridobitev, da si društvo pridobiva najnovejših udov razmerno največ iz Dalmacije, Istre in od Hrvatov na Ogrskem, torej od tistih Hrvatov, kateri so politično ločeni in odtrgani od matere zemlje. Še bolj, nego v Istri, so zapuščeni Hrvatje na Ogrskem, tu bi bilo treba posebne organizacije, da bi dobival ubogi zapuščeni narod obilo duševne hrane od svojih srečnejših bratov. — Kar še naj omenimo, je to, da so nekateri udje na glavnem zboru poudarjali, naj bi se za jeronimske knjige zložil besednjak ali kakor je mislil dr. Rački enciklopedijski narodni besednjak, v katerem bi se razlagale narodu nepoznane besede, ker zlasti kajkavci in čakavci ne umejo vseh štokavskih besed. Izprožena misel se izroči odboru v pretres.

Iz Zagreba, dne 8. februvarja. [Izv. dopis.] Gosp. Mackenzie Wallace, Slovencem dobro znani dopisnik „Times-ov“ odpotoval je iz Zagreba čez Sarajevo v Črno goro, od koder se bo napotil čez Zagreb v Beligrad in Sofijo. Kakor smo bili Slovenci zadovoljni z njim, kar je pisal o naših razmerah, tako bodo zadovoljni vsi južni Slovani, ker mož ljubi pravico in resnico, a sovraži krivico in laž.

Kako se je Wallace rusčine naučil, je vredno zvedeti: ko je namreč prišel v Petrograd, bili so ruski učenjaki tako prijazni in ljubeznjivi, da so njemu za voljo le angleški in nemški govorili. Wallace je takoj uvidel, da se v Petrogradu ne bi tako hitro naučil ruskega jezika, torej je odišel v oddaljeno selo, kjer je občeval z narodom samim, ko ga je pop učil slovnice, in tako se je kaj hitro priučil jeziku.

V Zagrebu se je Wallace učil hrvaškega jezika in si je vzel v ta namen za učitelja nekega pravnikarja. Osem dni sta se učila, a deveti dan je učitelj izostal. Wallace je mislil, da je obolel njegov učitelj, ko čez štiri dni dobi pismo od njega, v katerem mu naznanja, da mu hrvaško narodno čustvo ne dopušča daljšega poučevanja, ker so prinesle „Times“ neki članek protiven Hrvatom. Wallace, čisto nedolžen v tem pogledu, ker je dotični članek spisal madžarski dopisnik „Times-ov“, je poslal svojemu učitelju lep honorar in čudil se je značajnosti svojega hrvaškega prijatelja in učitelja.

Zdaj ko je prišel članek o odnošaji med Ogrsko in Hrvaško, lahko bi uvidel tudi značajni mladič, da je krivo sodil angleškega svojega učenca, kateri se bo pač hrvaškega jezika moral naučiti mej potom do Cetinja.

Razne novice.

(Arheologija.) Arheološko društvo atensko je ukrenilo, da bode v globini morski pri Salamisu, kjer je bila pred 2000 leti bitev med Grki in Perzijanci, iskalo utopljene ladje, od katerih so Grki kakih 50, a Perzijanci kakih 200 izgubili. Arheološko društvo, katero ima potrebnega denarja, upa, da se bode to podjetje posrečilo, ker je voda na tistem mestu, kjer je bila bitev, dosti plitva. S tem uspehom bi si društvo pridobilo mnogo zaslug, ker bi izvedeli mnogokaj o vojnih ladjah tiste dobe.

(Umetna jajca.) V Ameriki že delajo umetna jajca! Jedna tovarna jih napravi 1000 v jedni uri! Unanja stran je narejena od pariške krede, beljak od samega albumina, rumenjak pa od dotičnih tvarin. — Glej Amerikance! Za kateri dan bodo proizvajali tudi umetne kokoši!

(Elektrizovano vino.) Amerikanci so izumili način kako more mlado vino za šest ur postati staro. Društvo „Electric Liquor“ v Kaliforniji čisti vina ali recimo dela jih stara, kakor tudi druga alkoholna pila, z elektriško strujo. Dobra naprava, samo če je resnična.

(Proces srbske kraljice Natalije Obrenović) bode se vršil v soboto v Odesi. Srbska kraljica je baje različnim osebam dolžna 25.000 rubljev, o čemer se je sicer že obravnavalo in kraljica je bila obsojena, da plača ta dolg. Toda kraljica je apelovala na odesko sodišče, katero bode v soboto izreklo svojo sodbo.

(Kanal Dunav-Laba,) o katerem so že predloženi načrti, bode dolg 466 kilometrov in bode stal 78 milj. gld. Novi kanal bi šel (načrt inženirja Deutsch) od Dunava nad Budejevice in odtod naj bi se Moldava do Melnika kanalizovala.

(Vseh naseljencev) se je leta 1883. v vseh lukah severoamerikanske unije izkrcalo 558.000 oseb, torej za 154.000 menj, ko prejšnje leto. Novih naseljencev je največ iz nemške države (180.000), torej tretji del vseh naseljencev.

(V Krajovi) na Rumunskem je nekdo vrgel v gledališči bombo med občinstvo. Sedem ljudi je bilo mrtvih, a mnogo njih jako poškodovanih.

(Prodaja otrok.) V Ameriki je mnogo takih nesrečnih roditeljev, kateri nimajo otrok, a dosti je tudi tamkaj takih nezakonskih mater, katerim so otroci prava nesreča in težava. Take matere imajo večkrat neusmiljeno srce, ter bi dale Bog vedi kaj, ako bi jim kdo hotel odvzeti otroke, a roditelji, kateri nimajo otrok, poprašujejo in zvedavajo, kje bi si mogli kupiti takega otroka, kakeršnega si žele. Tem ljudem pomaga v Ameriki trgovec, kateri posreduje med strankama. Ti trgovci si izračunajo odstotke od vsote, katera se ima plačati za dotične otroke, za katere se zahteva navadno 600—1000 mark; seveda lepše dete stane več. Ukus kupčev je različen: svetlo lasate otroke kupujejo rajši, nego temnolasate; dečke rajši, nego deklice. Po tacih otrocih se bolj povprašuje, nego jih ponujajo, kar omenjamo na čast človeštvu. Takim otrokom se gotovo godi boljše pri novih roditeljih, kateri jih ljubijo in skrbé za njih odgojo, nego pa pri pravih, kateri so le takrat srečni, kader jih ne vidijo.

(Največji trs na svetu) je zdaj v državi Georgiji v severni Ameriki. Ta trs je še le osemnajst let star, ali dolg je že jedno angleško miljo in rodi na leto do pet vozov grozdja.

(O Ameriki.) New-York šteje 1,246.590 duš. Samo mesto ima 26 gledališč, 9 dvoran za koncerte in skoro 30 za ples. — Kongres združenih držav je iz dveh zborov: senat šteje 76 udov, 36 demokratov, 38 republikancev in 2 „divjaka“. Zbor poslancev ima 325 zastopnikov, izmed katerih je 195 demokratov, 119 republikancev in 11 raznih strank. Vrh tega je še 8 poslancev, kateri zastopajo osem delov ozemlja, neodvisnega od zavezne vlade. — Od svojega utemeljenja pa do zdaj je imela republika združenih držav 21 predsednikov. — Od prej omenjenih 325 udov amerikanskega kongresa je čez polovico poslancev zdaj prvokrat v zboru. Izmed njih je po značaji 221 odvetnikov, 19 tovarnarjev, 18 najemnikov, 10 novinarjev, 8 trgovcev, 7 bankirjev, 5 zdravnikov, 2 trgovca z lesom, 2 predsednika železnic, 2 železniška podjetnika, razen teh pa še po 1 duhovnik, lekarnar, knjigotiskar, kapitalist, tiketagent, krznar in politik (?).

(Grško.) Kraljevina grška šteje zdaj 1,677.000 prebivalcev in ima za toliko prebivalcev 90 tiskaren, od katerih je polovica v Atenah. Književnost lepo napreduje; tu izhaja do 135 raznih perijodnih časopisov. Na leto se tiska 500—600 raznih knjig in knjižic. — Do leta 1815. ni bilo po vsem Grškem ni jedne tiskarne; še le istega leta ustanovljena je bila jedna tiskarna v Atenah, katera pa je imela črk samo za — dve tiskani strani. Polagoma se je ustanovilo več tiskaren; toda za vojske za osvobojenje so jih uničili Turki. Še le za kralja Otona se je začelo tiskarstvo lepo širiti in zdaj napreduje brez prestanka.

Politični razgled.

Danes se je pričela v državnem zboru na Dunaji debata o izjemnih določbah, ko se je že v istih veliko razpravljalo in kar je bilo potreba tudi izvršilo v posebnem odboru. Namen izjemnim določbam je samo, da vlada uduši anarhistične težnje, katere so se pojavile na Dunaji, zato bodo izjemne določbe veljale samo za Dunaj in okolico. Sam grof Taaffe je izjavil, da te določbe ne veljajo nikakor tiskovni svobodi. Večina odbora bode tudi predlagala, da se ustavijo porotna sodišča in da se to na znanje vzame. Manjšina bode glasovala zoper te določbe od 30. januarja 1884. — Tudi na Moravskem se je ravnokar zasledilo mnogo anarhističnih knjižic, in dotične oblasti že skrbé, kako priti do živega tem tajnim sovražnikom javnega reda in društva.

V Zagrebu so se zopet ponavljali nemiri, katere je prouzročil list: „Agramer Zeitung“. Pred uredništvom istega lista se je zbrala množica naroda ter je demonstrativno sežigala dotični list na ulici in klicala „pereat“. Policija se je hitro odposlala in razpodila občinstvo. Pred uredništvom istega lista pa je zdaj straža. Povod

sežiganju so nekateri članki, katere je prinesel ta list („Agr. Ztg.“) o Hrvatih in njih zgodovini. In to je razburilo občinstvo.

V Srbiji je že voljeno 130 skupščinarjev; izmed teh jih je 55 naprednjakov, 58 vladine stranke, 14 radikalcev in 3 liberalci. Ako pomislimo, da še ima sam srbski kralj pravico imenovati 44 skupščinarjev, to se vidi, da ima vlada 102 skupščinarja na svoji strani. S temi ugodnimi razmerami bode se tudi okoristila. Sliši se namreč, da vlada snuje novo postavbo, katera naj bi skrčila neomejeno politično agitacijo. Predsednik Kristić bode predložil skupščini občinski zakon, kateri je podoben Ferryjevemu načrtu. Temu zakonu je namen: omejiti občinsko samoupravo: vsled tega imenuje vlada župane in občinska svetovanja. Vrh tega pa še bode vlada predlagala za deželo 1500 žandarjev. Dvojimo, da bode tudi vse to na trajno korist srbske kraljevine.

Italijanska naselbina v Spletu je povodom napada na Mancinija izjavila, da se bode dala upisati med avstrijske državljane, ako Italija ne zna bolje čuvati svojih interesov.

Tržne cene v Ljubljani

dne 13. februvarja:

Hektoliter: pšenice 8 gld. 12 kr., ječmena 4 gld. 87 kr., ovs 3 gld. 9 kr., soršice — gld. — kr., ajde 5 gld. 36 kr., prosa 5 gld. 53 kr., koruze 5 gld. 60 kr., krompirja 3 gld. 9 kr., leče 9 gld. — kr., graha 9 gld. — kr., fižola 10 gld. — kr.
Kilogram: goveje masti 94 kr., svinjske masti 86 kr., surove slanin 62 kr., okajene slanin 72 kr., masla 85 kr., govejega mesa 62 kr., teletine 68 kr., svinjine 58 kr., ovtjega mesa 40 kr. — 1 jajce 2 kr., 1 pišče 55 kr., 1 golob 18 kr., liter mleka 8 kr. 100 kilogramov: sena 2 gld. 23 kr., slame 2 gld. 5 kr.

Listnica upravnistva. — Nekateri dopisnice, katere so prišle v Ljubljano že dne 24. in 26. januarja, izročila nam je pošta še le dne 11. februvarja. Dotično gospodo torej prosimo, naj nam oprost, da smo še le te dni ustregli izrečenim željam. — Novim naročnikom naznanjamo, da so nam pošle vse dozdane številke, razen 1. in 2. — G. I. M., bogoslovec v M.: Ker nimamo več dozdanih števil, zapisali smo Vašo naročnino do 13. maja t. l.

„Slovan“ izhaja vsak četrtek popoldne. Cena mu je za celo leto 4 gld., za polu leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se prodajajo po 10 kr. — Naročnina, reklamacije in inserati naj se pošiljajo upravnistvu, dopisi pa uredništvu na Kongresnem trgu št. 7. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo in rokopisi ne vračajo. — Za inserate se plačuje za navadno dvostopno vrsto, če se tiska jedenkrat 8 kr., če se tiska dvakrat 7 kr., če se tiska trikrat 6 kr., če se pa tiska večkrat, po dogovoru.

Tisk „Narodne Tiskarne“. — Izdajatelj in lastnik: Ivan Hribar. — Urednik: Anton Trstenjak.